

דגם הוראת מחול לילדי PDD

סיון הרטמן
בי"ס אוסישקין

רקע

- **במשחק** - באה לידי ביטוי הספונטאניות, הדחף הפנימי לתנועה.
- **התעמלות** - היא התנועה הטהורה.
- **הספורט** - מדגיש את ההישג ואת שלמות התנועה.
- **המחול** - יש בו מכל השלושה, הוא מדגיש את האסתטיות שבתנועה, את ההבעה הריגושית וההכרתית ומהווה אמצעי לתקשורת בין בני אדם (שלום חרמון, בתוך ברטל ונאמן).

אוכלוסיית היעד

- בשיעור מחול משתתפים 13 תלמידים בגילאי 10-11 שנים (שתי בנות ואחד עשר בנים), המשתייכים לשתי כיתות PDD.
- השיעורים מתקיימים פעמיים בשבוע (בשעה שישית) למשך 45 דק', בליווי אנשי צוות.

אוכלוסיה ספציפית של ילדי הכיתה

- על רצף ה-PDD, מלבד אוטיזם, ישנם ילדים עם בעיות שמיעה וראייה, בעיות פסיכיאטריות, בעיות רגשיות והתנהגותיות, פיגור, בעיות תחושתיות ומוטוריות (סרבול תנועתית).

P.D.D הגדרה

- הפרעה התפתחותית נרחבת PDD (Pervasive Developmental Disorder)
- הפרעת התפתחות נרחבת : משפחה של הפרעות התנהגותיות המאופיינות בליקויים ניכרים בתפקוד החברתי, בקשיים בתקשורת, בליקויים במשחק ובדמיון, ובמגוון של התנהגויות כפייתיות/חזרתיות (compulsive).

מאפייני PDD

הלקות ההתפתחותית הנרחבת (PDD) מתאפיינת בפגיעה חמורה בשלושה תחומי התפתחות:

- **מיומנויות חברתיות:** העדר עניין והנאה בקשר עם הזולת וקושי בהדדיות רגשית וחברתית.
- **מיומנויות תקשורת:** לקות בשימוש בשפה לשם תקשורת עם הזולת ובשימוש באמצעים לא מילוליים כגון, שפת גוף או שפת הסימנים והעדר משחק דמיוני או חיקוי חברתי.
- **תבניתיות בהתנהגות** בתחומי העניין ובפעילות: תנועות חוזרות של חלקי הגוף, התעניינות חריגה בעוצמתה בעניין או בחפץ מסוים והתנגדות לשינויים בסביבה הפיזית או בשגרת הפעילות.
הערה: ילדים עם, PDD, המתקשים בתחומי תפקוד מסוימים, יכולים לגלות התפתחות תקינה ואף מהירה מהמוצעת בתחומים אחרים.

דרכי ההתמודדות עם הפרעות תקשורת

מסוג PDD בשיעורי מחול

- שגרת פעילות מובנית וצפויה
- מספר קטן יחסית של ילדים לכל איש צוות
- דגש על פיתוח מיומנויות חברה ותקשורת
- יצירת הזדמנויות למשחק לאפשר אינטראקציות בין התלמידים.
- הקפדה על מסר תמציתי וברור (ללא הרבה מלל).
- עבודה על Theory of mind להתייחס לנושא העיבוד הרגשי של הזולת ושלך.

שיטת ההוראה בשיעורי המחול

- פתיחה מוכרת לתלמידים (מענה לצורך בתבניות וחזרה על המוכר)
- פעילות מרכזית : נושא (תנועת/חוץ תנועת) (חדש ללמידה (יציאה מהתבניות)
- סיום : משחק תנועתי (לפורקן : תיעול וויסות בהתנהגות) והרפיה.
- דגשים : גמישות בהוראה מאפשרת לבצע שינוי בהתאם לצרכי התלמידים (דבר הקורה לא מעט).
- דרכי הוראה מותאמים לדרכים המועדפות ללמידה הנעשות באמצעות חיקוי, תיווך באמצעות הוראות מילוליות, סימני תנועה וסימנים אחרים מוסכמים.

קווים מנחים להבניית תכנית הוראה

מטרות ההוראה	פעילויות להשגת המטרות	מפרט תכנים	הישגים מצופים
התמצאות במרחב	תנועה במרחב עפ"י כיווני תנועה (אשכול-ווכמן).	חזית גוף האדם 0- כיוון ה-0 במרחב. ריקוד "הרכבת".	התלמידים יכירו את חלוקת המרחב על פי כיווניו ואת ה-0 במובן של חזית הגוף.
רצף תנועתי	התנסות בתנועה ויצירת מנחי גוף שונים. ריקוד "שבע הקפיצות".	15 מנחי גוף ברמות גובה שונות (חלקם הילדים חיברו).	התלמידים יצליחו לבצע את סדרת מנחי הגוף ברצף בהתאם למפעם איטי ומהיר.
קואורדינאציה	הפרדה ובידוד אברי הגוף. ג'אגלינג וריקוד ה"ג'אגלינג".	ידיים לחוד רגליים לחוד. ידיים-1 רגליים-2. ימין-שמאל.	יצליחו לבודד תנועות ולבצע תרגילי ג'אגלינג (עם מוסיקה)
קצב ומקצב	תיפוף גוף) בידיים וברגליים) הקשה במקלות. עבודה עם מטרונים.	מהיר איטי, פשוט מורכב. דיוק בקצב.	ינועו לפי הקצב. יצרו מקצב ויחזרו עליו.

קווים מנחים לבניית תוכנית לימודים

מטרות ההוראה	פעילויות להשגת המטרות	מפרט תכנים	הישגים מצופים
שיתוף פעולה ויצירת קשר חברתי	הקניית ריקודי זוגות, מעגל, שורות ומשחקי תנועה שונים.	"לה רספה", "בינגו", "לא אהבתי די", "לטקיס", "קאוי בוי", "אלף בית"	ידעו את הריקודים ואת משחקי התנועה השונים.
פיתוח הדמיון, היצירתיות וההבעה	המוביל, פתרון בעיות בתנועה, תנועה חופשית למוסיקה מגוונת.	מעבר מפוזיציה לפוזיציה בצורה קצרה וצורה ארוכה.	יגלו יכולת להביע רעיונות וריגושים בתנועה ויתנסה בתקשורת בלתי מילולית.
שיווי משקל, העברת משקל, איזון וכח	איזונים על חלקי גוף שונים והעברת משקל אל מספר גפיים משתנה.	מעבר בין בסיסים בדרך נוחה ובדרך קשה.	יגלה מודעות למצבי הגוף השונים ויתנסה בהם.

- בחלק מהפעילויות נעשה שימוש באביזרים שונים כמו סרטים, מטפחות, גומיות, כסאות, מקלות וכיו"ב.